

Гуцол Ю.Є., аспірант,
Вінницький національний аграрний університет

ВПЛИВ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ НА РОЗВИТОК ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Гуцол Ю.Є. Вплив експортного потенціалу молокопереробних підприємств на розвиток інвестиційної діяльності. У статті розглянуто основні проблеми зниження інвестиційної привабливості молокопереробних підприємств. Проаналізовано обсяг експорту та імпорту молочних товарів молокопереробними підприємствами. Розглянуто середньорічні ціни на молоко в Україні та за кордоном. Запропоновано заходи щодо збільшення надходжень інвестицій у молокопереробну галузь, які дадуть змогу вивести вітчизняні підприємства на світовий ринок.

Ключові слова: молокопереробна промисловість, іноземні інвестиції, загальноєвропейські стандарти, молочні продукти, ефективність, інвестиційна привабливість, експортний потенціал.

Гуцол Ю.Е. Влияние экспортного потенциала молокоперерабатывающих предприятий на развитие инвестиционной деятельности. В статье рассмотрены основные проблемы снижения инвестиционной привлекательности молокоперерабатывающих предприятий. Проанализирован объем экспорта и импорта молочных товаров молокоперерабатывающими предприятиями. Рассмотрены среднегодовые цены на молоко в Украине и за рубежом. Предложены меры по увеличению поступлений инвестиций в молокоперерабатывающую отрасль, которые дадут возможность вывести отечественные предприятия на мировой рынок.

Ключевые слова: молокоперерабатывающая промышленность, иностранные инвестиции, общеевропейские стандарты, молочные продукты, эффективность, инвестиционная привлекательность, экспортный потенциал.

Hutsol Yu. The effect of an export potential of milk processing enterprises on the development of investment activity. The article discusses the main problems of reducing the investment attractiveness of the dairy enterprises. Domestic investment activity covers the main issues associated with the changes in legislation, the mechanism of investment, the invalidity of strategic objects and the dairy industry for investment. The volume of exports and imports of dairy products of milk processing enterprises was analyzed. The average prices for milk in Ukraine and abroad were considered. Suggested proposals for the increase in income of investments in milk processing industry will bring the domestic enterprises on the world market.

Keywords: dairy industry, foreign investments, European standards, dairy products, efficiency, investment attractiveness and export potential.

Постановка проблеми. На постсоціалістичному просторі Україна є державою з найбільшим економічним ризиком через суттєву втрату економічного потенціалу та низький рівень економічного зростання. Звідси випливає, що через дані фактори молокопереробна промисловість, як і промисловість України в цілому, є недостатньо перспективною для надходження іноземних інвестицій.

Подальший розвиток молокопереробної галузі залежить не тільки від збільшення кількості молокопереробних підприємств, кількості робочої сили чи поголів'я ВРХ, а й від результатів інвестиційної діяльності молокопереробних підприємств, тому питання розвитку інвестиційного потенціалу молокопереробних підприємств постає гостро і потребує більш глибокого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами інвестиційного потенціалу займалися такі вітчизняні та зарубіжні вчені, як: В. Балабанов, Дж. Бейлі, І. Бланк, І. Бойко, М. Герасимчук, В. Єлейко, М. Ільчук, О. Кузьмін, Дж. Маршалл, А. Мороз, В. Опарін, А. Пересада, Я. Побурко, П. Рогожин, М. Саблук та

ін. Попри суттєві напрацювання даних науковців у сфері розвитку інвестиційного потенціалу залишається низка проблем, які потребують більш глибокого обґрунтування та аналізу, а саме питання практичного аспекту ефективного використання інвестиційного потенціалу молокопереробних підприємств у реальному секторі національної економіки, пошуку потенційних інвесторів та резервів щодо інвестиційного забезпечення молочної галузі.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження експортного потенціалу молокопереробних підприємств, аналіз взаємозв'язку між експортним та інвестиційним потенціалом, розробка основних пропозицій для збільшення надходження інвестицій у молокопереробну галузь.

Виклад основних результатів. У сучасних умовах зростає необхідність створення та реалізації адекватної аграрної політики, складовою частиною якої є визначення зовнішньоекономічних векторів розвитку молокопереробної промисловості.

Світовий досвід формування та реалізації експортного потенціалу молокопереробної промисло-

вості свідчить, що успіхів досягли ті країни, в яких держава здійснювала управління процесом інтеграції до світової господарської системи. Завоювання для національної економіки ніші на світовому ринку – такою постає загальнонаціональна мета, на досягнення якої базувалася політика успішних держав щодо формування їх експортного потенціалу. Дана політика стосувалася всіх аспектів суспільного соціально-економічного розвитку та була спрямована на формування конкурентоспроможного економічного потенціалу на світовому ринку.

Світова спільнота на шляху до ефективної реалізації експортного потенціалу ставала перед необхідністю приєднання до певних регіональних угруповань, вибору стратегічних торговельних партнерів, що згодом перетворилося на глобальний інтеграційний процес [6].

За роки незалежності українська економіка активно інтегрується в європейську, запроваджує загальноєвропейські стандарти у сферу виробництва та фінансово-економічну сферу.

Основні цілі освоєння міжнародних ринків молокопереробними підприємствами такі:

1) вихід на зовнішні ринки дасть змогу диверсифікувати ризики комерційного та політичного характеру;

2) освоєння міжнародних ринків стимулюватиме до введення міжнародних стандартів якості у процеси переробки, виробництва та реалізації молочної продукції;

3) збільшення доходів, отримання додаткових конкурентних переваг за рахунок ефекту масштабу при виході на міжнародні ринки [2].

Сучасний стан вітчизняної інвестиційної діяльності значно ускладнює вихід українських молочних виробників на міжнародні ринки через низку наявних проблем. Більшість із них пов'язані зі зміною законодавства, механізму інвестування, необґрунтованістю стратегічних об'єктів молочної галузі, що унеможлиблює вкладення інвестиції у дану галузь.

Основною причиною зниження інвестицій у молочну промисловість є недосконалість українського законодавства. На думку багатьох експертів, Закон України «Про молоко» не відповідає вимогам ЄС та СОТ. На думку фахівців, він дасть змогу зафіксувати закупівельну ціну на молоко, пояснюючи це підтримкою більшості селян. Проте така політика повинна вирішуватись не за рахунок переробників молока, а за рахунок інших стимулів покращення соціального життя населення [3].

Експерти також зазначили, що цей Закон порушує регламенти та директиви ЄС:

1. Регламент Комісії (ЄС) № 445/2007 від 23 квітня 2007 р., що встановлює певні детальні правила застосування Регламенту Ради (ЄС) № 2991/94, що встановлює вимоги до пастоподібних жирів, та Регламенту Ради (ЄС) № 1898/87 про захист позна-

чень, які застосовуються під час реалізації молока та молочних продуктів (кодифікована версія).

2. Директиву Ради № 2001/114/ЄС від 20 грудня 2001 р. про часткове або повністю зневоднене консервоване молоко, призначене для споживання в їжу.

3. Регламент Комісії (ЄС) № 273/2008 від 5 березня 2008 р., що встановлює детальні правила застосування Регламенту Ради (ЄС) № 1255/1999 стосовно методів аналізу та оцінки якості молока та молочних продуктів [3].

Також є невідповідним використання поняття «молоковмісні продукти», яке зазначається на упаковках молочних товарів українських виробників. Таке поняття не вказується на жодному молочному товарі в Європі, де зазначається лише молочним чи немолочним є продукт. Така невідповідність європейським стандартам значно знижує можливість виходу молокопереробних підприємств на світові ринки.

Для розвитку інвестиційного потенціалу молокопереробних підприємств необхідно здійснювати пошук експортних ринків. Нині більшість переробних підприємств мають необхідні умови для виробництва молочних продуктів, адже в Україні сприятливий клімат, який необхідний для виробництва достатньої кількості молока. Також більшість підприємств є відносно потужними, що є необхідною умовою для покращення їхньої конкурентоспроможності.

Важливою умовою для виходу на міжнародні ринки є співпраця з міжнародними організаціями, які інвестують у виробництво, переробку молочної продукції та сприятимуть підвищенню якості молока.

Експорт з України до країн Європи незначний і пробитися на даний ринок дуже важко. Це зумовлено, насамперед, тим, що в країнах ЄС преваюють місцеві виробники. У Східній Європі великим виробником є Польща [7].

Загальновідомо, що Польща є одним із потужних конкурентів українських молокопереробних підприємств, тому експортний та імпорتنний потенціал даних підприємств є нестабільним та постійно змінюється (рис. 1).

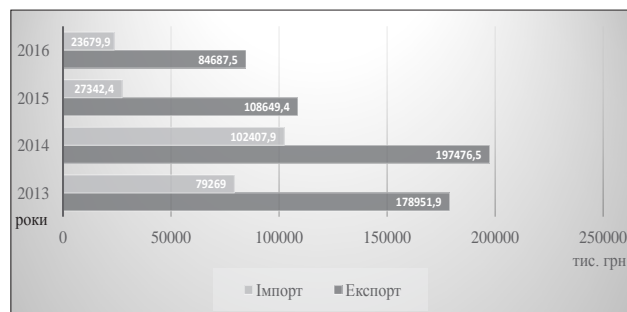

Рис. 1. Обсяг експорту та імпорту молочних товарів за січень–квітень 2013–2016 рр. [4]

За січень–квітень 2013 р. та аналогічний період 2014 р. обсяги експорту та імпорту молочної продукції збільшились на 110,4% та 128,4% відповідно. Однак у 2015 р. цього ж періоду обсяги

експорту знизилась на 45%, а обсяги імпорту – на 73,3% порівняно з 2014 р. У січні-квітні 2016 р. виробники молочних товарів експортували на 23 961,9 тис. грн. менше, ніж за аналогічний період у 2015 р. Імпорт молочних товарів знизився на 3 662,5 тис. грн. Така ситуація свідчить про зменшення експорту молочних товарів через невідповідність загальноєвропейським нормам, через зниження попиту на молочні товари у населення України та через зниження конкурентоспроможності молокопереробних підприємств.

Сучасний стан світового ринку молочної продукції проявляється у вигляді підвищення кон'юнктури, яка є сприятливою для збільшення обсягів виробництва молочної продукції в Україні та їх експорту. Підвищення світових цін на молоко створює додаткові можливості для вітчизняних молокопереробних підприємств. На табл. 1 та рис. 2 подано середньорічні ціни на молоко в Україні та в країнах ЄС, які безпосередньо впливають на ефективність експортної діяльності молокопереробних підприємств [4].

Загальновідомо, що ціни на молоко є найнижчими в Україні, тому така ситуація додатково стимулює українських виробників експортувати молоко до іноземних молочних ринків. Найкращою пропозицією для експорту молока, з огляду на найвищу ціну, є Фінляндія. Підвищення цін у Фінляндії

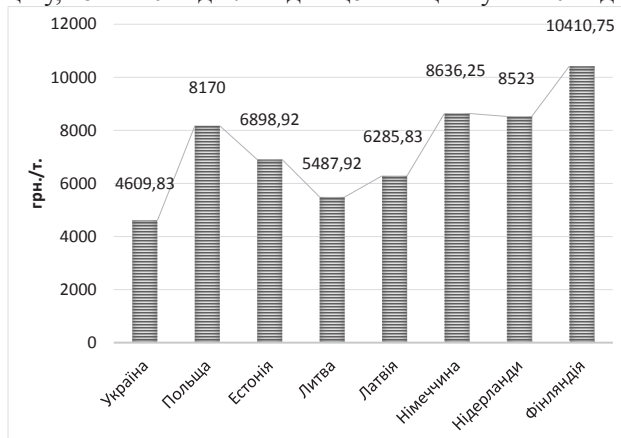

Рис. 2. Середньорічні ціни на молоко в Україні та країнах ЄС за 2015 р., грн./т

здійснюється на понад 50% щороку, тому тенденція є позитивною для експорту молочної продукції вітчизняними виробниками саме до цієї країни.

Для багатьох українських молокопереробних підприємств експорт молочної продукції є найбільш прибутковим, ніж її реалізація на внутрішньому ринку, особливо враховуючи постійне зниження купівельної спроможності у населення країни.

Як одна з провідних галузей в Україні молочна промисловість повинна забезпечувати виробництво продукції в обсязі норм державної продовольчої безпеки. Формування ринкових відносин у молокопереробній галузі зумовлює необхідність підвищення економічної ефективності та забезпечення інвестиційної привабливості підприємств молокопереробного комплексу.

У сучасних умовах усе більше зростає необхідність створення та реалізації адекватної аграрної політики, складовою частиною якої є визначення зовнішньоекономічних векторів розвитку молокопереробної промисловості.

Торговельна політика держави має сприяти формуванню експортного або інвестиційного потенціалу переробних підприємств, рівень яких безпосередньо впливає на розвиток молочної галузі в цілому. Хотілося б зауважити, що експорт молочної продукції може стати потужним поштовхом в інвестиційній політиці молокопереробної галузі не лише для великих підприємств, а й для звичайних домогосподарств.

Аналіз проблем експортного потенціалу молокопереробних підприємств дає змогу запропонувати такі пропозиції для збільшення надходжень інвестицій в молокопереробну галузь:

- 1) зміна ЗУ «Про молоко» та інших законодавчих документів відповідно до норм міжнародних стандартів якості молока та молочної продукції;
- 2) стабілізація закупівельних цін на молоко не тільки з боку населення, а й з боку переробних підприємств;
- 3) встановлення чіткого контролю над здійсненням експортної діяльності молокопереробних підприємств із метою зниження імпортової молочної продукції на вітчизняних ринках;

Таблиця 1

Середньорічні ціни на молоко в Україні та за кордоном, грн./т

Країна	Роки			Абсолютне відхилення	
	2013	2014	2015	2014 до 2013	2015 до 2014
Україна	3633,33	4063,42	4609,83	430,09	546,41
Польща	3242,58	5359,50	8170,00	2116,92	2810,5
Естонія	3491,00	5318,75	6898,92	1827,75	1580,17
Литва	2825,00	4054,42	5487,92	1229,42	1433,5
Латвія	3171,58	4559,33	6285,83	1387,75	1726,5
Німеччина	3421,33	5431,42	8636,25	2010,09	3204,83
Нідерланди	3333,50	5859,83	8523,00	2526,33	2663,17
Фінляндія	3732,17	6615,58	10410,75	2883,41	3795,17

4) стимулювання потенційних інвесторів молокопереробної галузі для підвищення виробничого потенціалу вітчизняних переробних підприємств.

Використання вищезгаданих пропозицій сприятиме підвищенню інвестиційного потенціалу молокопереробних підприємств для підвищення ефективності роботи молочної галузі в цілому.

Висновки. Отже, розвиток та функціонування молокопереробних підприємств є нестабільним. Нестабільність цін на закупівлю молочної сировини, недо-

сконалість законодавства, постійне зниження експорту та імпорту молочних товарів, невідповідність молочної продукції стандартам СОТ та ЄС знижують інвестиційну привабливість молокопереробної промисловості.

У сучасних умовах розвитку економіки ці проблеми набувають особливої актуальності, тому необхідно використовувати запропоновані шляхи покращення інвестиційного потенціалу переробних підприємств для вдосконалення експортного потенціалу молочної галузі та виходу на нові міжнародні ринки.

Список літератури:

1. Ільчук М.М. Адаптація виробників молока в Україні до європейських вимог / М.М. Ільчук, В.І. Радько // Біоресурси і природокористування. – 2013. – Т. 5. – № 5/6. – С. 129–137.
2. Щербина С.В. Зовнішньоторговельна політика України та її вплив на експортний потенціал молокопереробних підприємств / С.В. Щербина [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.academy.gov.ua/ej/ej13/txts/Scherbina.pdf>.
3. Закон «Про молоко» не відповідає вимогам ЄС та СОТ» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dairynews.com.ua/news/zakon-pro-moloko-ne-v-drov-da-vimogam-s-ta-sot-oks.html>.
4. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
5. Гриньова В.М. Інвестування : [підручник] / В.М. Гриньова, В.О. Коюда, Т.І. Лепейко, О.П. Коюда. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
6. Скорнякова І.В. Формування експортного потенціалу обробної промисловості України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.02.03 «Організація управління, планування і регулювання економіки» / І.В. Скорнякова. – К., 2006. – С. 5.
7. Левчук Н. Економічна оцінка експорту молокопродуктів / Н. Левчук // Економіст. – 2006. – № 2. – С. 86–88.

УДК 658.14

Казачков І.О., к.е.н.,
аудитор контрольно-ревізійного управління
Група компаній «Fozzy Group»

ПЕРЕРОЗПОДІЛ КАПІТАЛУ В ПРОЦЕСІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Казачков І.О. Перерозподіл капіталу в процесі діяльності підприємства. У статті розглянуто теорії та критерії оптимізації структури капіталу, а також фактори, що на неї впливають. Досліджено кругообіг капіталу за умов стабільного функціонування підприємства та використання різних джерел фінансування його діяльності. Доведено, що структура капіталу підприємства тяжіє до власних коштів та лише формально впливає на рівень його фінансової безпеки.

Ключові слова: кругообіг капіталу, структура капіталу, вартість капіталу, власні кошти, позикові кошти, капіталізація прибутку.

Казачков И.О. Перераспределение капитала в процессе деятельности предприятия. В статье рассмотрены теории и критерии оптимизации структуры капитала, а также факторы, которые на неё влияют. Исследован кругооборот капитала при условии стабильного функционирования предприятия и использования различных источников финансирования его деятельности. Доказано, что структура капитала предприятия тяготеет к собственным средствам и только формально влияет на уровень его финансовой безопасности.

Ключевые слова: кругооборот капитала, структура капитала, стоимость капитала, собственные средства, заемные средства, капитализация прибыли.

Kazachkov I.O. Redistribution of a capital throughout enterprise activity. The theories and criteria of capital structure optimization as well as factors that effect on her are described in this article. Capital circulation that is provided by the stable enterprise functioning and by the usage of different sources of financing of enterprise's activities is researched. It is proved that the enterprise capital structure gravitates to the equity capital and effects on the level of enterprise financial security only formally.

Keywords: capital circulation, capital structure, capital value, own funds, borrowed funds, earnings capitalization.